

KS. WALERIAN SŁOMKA
Lublin

TAJEMNICA TRÓJCY PRZENAJŚWIĘTSZEJ
A ŻYCIE KONSEKROWANE
WEDŁUG POSYNODALNEJ ADHORTACJI JANA PAWŁA II
VITA CONSECRATA

Jakkolwiek Tajemnica Trójcy Przenajświętszej należy do niepojmowalnych do końca nawet dla wierzących po chrześcijańsku, to jednak właśnie ona jest u samych źródeł chrześcijańskiej inicjacji, zgodnie z poleceniem Jezusa Chrystusa: „Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego” (Mt 28, 19). Nie można więc mówić o chrześcijańskiej wierze i życiu chrześcijańskim tam, gdzie zabrakłoby odniesienia do tej Tajemnicy. Wszyscy chrześcijanie wyznają ją przeżeganiem się znakiem krzyża świętego, odmawianiem doksológii: „Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi Świętemu” czy odmawianiem „Credo” oraz uznawaniem zależności naszego wiecznego zbawienia od wiary w Tajemnicę Trójjedynego Boga: Ojca, Syna i Ducha Świętego. Całe chrześcijańskie życie modlitwne i sakramentalne daje wyraz temu przeświadczeniu widząc w Trójcy Przenajświętszej źródło i wzór doskonałości i szczęśliwości oraz podstawę dla chrześcijańskiego posłannictwa względem wszystkich narodów.

Vita consecrata (VC) jest zarówno owocem IX Zwyczajnego Synodu Biskupów, który odbył się w Rzymie w dniach 2–29 października 1994 r. i był poświęcony zagadnieniu *Życia konsekrowanego i jego misji w Kościele i w świecie*, jak też myśli Ojca Świętego Jana Pawła II, który pod adhortacją złożył swój podpis 25 marca 1996 r. Warto też pamiętać, że włożony wysiłek uczestników Synodu, jak i adhortacja Ojca Świętego nawiązały do dekretu *Perfectae caritatis* Soboru Watykańskiego II, uchwalonego przed 30 laty i poświęconego odnowie życia zakonnego.

Już pobieżny rzut oka zwraca uwagę, że adhortacja całe życie konsekrowane wiąże niezwykle bogato z Tajemnicą Trójcy Świętej. Jej rozdział pierwszy nosi tytuł: „*Confessio Trinitatis*. Chrystologiczno-trynitarno źródła życia konsekrowa-

nego” Wprawdzie dwa następne rozdziały nie mają w swych tytułach odniesienia do Tajemnicy Trójcy Świętej, to jednak w swej treści ustawicznie wiążą życie konsekrowane z tą Tajemnicą jako podstawą doskonałości i misji życia konsekrowanego.

I. TRYNITARNE ŹRÓDŁO ŻYCIA KONSEKROWANEGO

Pierwsze zdania adhortacji zdecydowanie wiążą źródło i fundament życia konsekrowanego z Tajemnicą Trójcy Świętej: „Życie konsekrowane, głęboko zakorzenione w przykładzie życia i w nauczaniu Chrystusa Pana, jest darem Boga Ojca udzielonym Jego Kościołowi za sprawą Ducha Świętego [...] W ciągu stuleci nigdy nie zabrakło ludzi, którzy – idąc posłusznie za wezwaniem Ojca i poruszeniami Ducha Świętego – wybrali tę drogę specjalnego naśladowania Chrystusa, aby oddać się Jemu sercem «niepodzielnym»” Życie konsekrowane, jedno jako stan, jest wielorako zróżnicowane, od życia pustelniczego-ana-choreckiego aż po instytuty świeckie i wciąż powstające stowarzyszenia życia apostołskiego. Całe bogactwo tego zróżnicowania ma też swe źródło w Tajemnicy Trójjedynego Boga, który szczególnie przez Ducha Świętego powołuje poszczególne jednostki do naśladowania Jezusa Chrystusa w konkretnych warunkowaniach historyczno-kulturowych i dawania świadectwa eschatycznemu powołaniu człowieka (por. VC 2-13). Odwołując się do ewangelicznych podstaw życia konsekrowanego Jan Paweł II wskazuje szczególną więź Chrystusa z niektórymi Jego naśladowcami, którzy idąc za Jego wezwaniem porzucali wszystko, by wiernie naśladować „Jego sposób życia” Wieki historii Kościoła dowodzą, że wierni chrześcijanie, którzy przyjęli powołanie do takiego stylu życia i otrzymali szczególny dar Ducha Świętego, byli zdolni do takiego radykalizmu życia według rad ewangelicznych, wśród których na pierwszym miejscu została postawiona ślubowana czystość motywowana królestwem Bożym. Życie konsekrowane z racji swego źródła ma więc wybitnie rys trynitarne: inicjatywa Ojca, powołujące i uzdalniające działanie Ducha Świętego i naśladowanie Jezusa Chrystusa oraz swój wymiar eschatyczny – jest bowiem jakby antycypacją powołania wszystkich do życia wiecznego w komunii z Bogiem Trójjedynym (por. VC 14).

Dokonując dalszego ujaśnienia tej trynitarnej genezy życia konsekrowanego Ojciec Święty odwołuje się do opisu doświadczenia wybranych Apostołów na Górze Tabor (Mt 17, 1-9). Doświadczenie to było skierowane do całego Kościoła, ale szczególnie ludzie życia konsekrowanego mogą w nim odnajdywać charakter, wartość i sens swego życia oddanego całkowicie Chrystusowi w czy-

stości, ubóstwie i posłuszeństwie, który jako Jednorodzony Syn Ojca ma świadectwo tegoż Ojca: „To jest mój Syn umiłowany, Jego słuchajcie” Jak całe życie chrześcijańskie, tak też życie konsekrowane, z nowego tytułu pochodzi od Ojca, przez Syna, w mocy Ducha Świętego. W tym też sensie rady ewangeliczne należy widzieć jako „dar Trójcy Przenajświętszej” (VC 20), poprzez wypełnienie których objawia się szczególnie blask królestwa Bożego. „Tak więc życie konsekrowane staje się jednym z widzialnych śladów, które Trójca Święta pozostawia w historii, aby wzbudzić w ludziach zachwyt pięknem Boga i tęsknotę za Nim” (VC 20).

Taką genezę życia konsekrowanego można odczytać też odwołując się do szczególnej więzi, jaka istnieje między ludźmi życia konsekrowanego a Matką Chrystusową. „Życie konsekrowane w Niej znajduje wspaniały wzór konsekracji Ojcu, jedności z Synem i uległości Duchowi Świętemu” (VC 28). Wspomniana tu uległość Duchowi Świętemu zasługuje na szczególne podkreślenie. Odwołując się do orędzia Ojców Synodu Ojciec Święty pisze: „W całej historii Kościoła życie konsekrowane było żywym znakiem tego działania Ducha, jak gdyby uprzywilejowaną przestrzenią absolutnej miłości Boga i bliźniego, świadcząca o Bożym zamiśle uczynienia z całej ludzkości wielkiej rodziny dzieci Bożych, żyjących w cywilizacji miłości” (VC 35).

Trynitarnie źródło życia konsekrowanego wytycza jednocześnie jego istotne odniesienie do Tajemnicy Trójcy Przenajświętszej: do Ojca, Syna i Ducha Świętego. Odniesienie do Ojca – „dążenie ku Ojcu” winno charakteryzować się ustawicznym odkrywaniem Jego woli, permanentnym nawracaniem się i takim życiem według rad ewangelicznych, by posłuszeństwo było przeżywane jako „źródło prawdziwej wolności”, czystość jako tęsknota niezaspokojonego serca żadnymi dobrami stworzonymi oraz miłością ku nim i ubóstwo jako „głód i pragnienie sprawiedliwości” obiecaniej przez Boga (VC 36). Odniesienie do Syna winno wciąż pogłębiać „komunię z Nim oraz uczyć się od Niego ofiarnej służby Bogu i braciom” Wreszcie odniesienie do Ducha Świętego – „dążenie do Ducha Świętego” winno prowadzić osobę konsekrowaną do uległości Duchowi Świętemu zarówno w kształtowaniu osobistego życia duchowego, jak też życia wspólnotowego i apostołskiego. „Istotnie, to potrójne dążenie jest zawsze obecne – choć w formie uzależnionej od różnych stylów życia – w każdym charyzmacie założycielskim” (VC 36).

II. TRYNITARNY WZÓR DOSKONAŁOŚCI ŻYCIA KONSEKROWANEGO

Wiarą chrześcijańska ma ze swej istoty rys trynitarny, czyli jest wiarą w jednego Boga w istocie, ale trynitarnego w Osobach: Ojca, Syna i Ducha Świętego. Właśnie ta przesłanka wiedzie do odkrycia komunijnego rysu doskonałości życia chrześcijańskiego. Jeśli bowiem Bóg stworzył człowieka na swój obraz i swoje podobieństwo, to obraz ten musi znaleźć swój wyraz nie tylko w indywidualnym, lecz także we wspólnotowym wymiarze ludzkiego bytu, który realizuje się zarówno w odniesieniu do Osób Bożych, jak też w odniesieniu do osób ludzkich. Oznacza to, że chrześcijanin dzięki swej wierze trynitarnej jest niepojmowalny bez bycia w twórczej komunii z Ojcem, Synem i Duchem Świętym oraz z innymi ludźmi. Obok wielu dokumentów Soboru Watykańskiego II zagadnienie to podjęła także Konstytucja o objawieniu Bożym: „Spodobało się Bogu w swej dobroci i mądrości objawić siebie samego i ujawnić nam tajemnicę swej woli (por. Ef 1, 9), dzięki której ludzie mają przez Chrystusa, Słowo Wcielone, dostęp do Ojca w Duchu Świętym i stają się uczestnikami boskiej natury (por. Ef 2,18; 2 P 1, 4). Przez to zatem objawienie Bóg niewidzialny (por. Kol 1, 15; 1 Tm 1, 17) w nadmiarze swej miłości zwraca się do ludzi jak do przyjaciół (por. Wj 33, 11; J 15, 14–15) i obcuje z nimi (por. Ba 3, 38), aby ich zaprosić do wspólnoty z Sobą i przyjąć ich do niej” (nr 2). Wynika z tego, że ten rys komunijnej doskonałości życia chrześcijańskiego znajduje swój szczególny wyraz w przeżywaniu siebie jako świątyni Trójcy Przenajświętszej i obcowaniu w niej z Ojcem, Synem i Duchem Świętym oraz w doświadczaniu komunii z innymi na podobieństwo Trójcy Przenajświętszej: „Aby wszyscy stanowili jedno, jak Ty, Ojczy, we Mnie, a Ja w Tobie, aby i oni stanowili jedno w nas” (J 17, 21). Wyciągając z tej prawdy wniosek Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym stwierdza: „Człowiek będąc jedynym na ziemi stworzeniem, którego Bóg chciał dla niego samego, nie może odnaleźć się w pełni inaczej, jak tylko poprzez bezinteresowny dar z siebie samego” (KDK 24), dar miłości względem Boga i innych, która jedynie rodzi twórczą komunię z Osobami Bożymi i osobami stworzonymi.

Zasada ta, obowiązująca wszystkich chrześcijan i wszystkich ludzi, nabiera szczególnego znaczenia w życiu osób konsekrowanych. Daje temu wyraz Ojciec Święty już na początku rozdz. II adhortacji, kiedy nadaje numerowi 41 tytuł: „Na obraz Trójcy Przenajświętszej” Przywołując tekst Konstytucji dogmatycznej o Kościele mówiący, że Kościół jest ludem zgromadzonym przez jedność Ojca, Syna i Ducha Świętego (por. nr 4) stwierdza, że „w swej istocie” Kościół jest „tajemnicą komunii”, że „życie braterskie”, szczególnie we wspólnotach życia konsekrowanego, winno stanowić doskonały wyraz tej tajemnicy tak dale-

ce, by być znakiem obecności Trójcy Przenajświętszej w jej życiu komunijnym i w darze komunii udzielanym ludziom na przestrzeni historii. Życie konsekrowane i braterstwo tego życia stanowi jakby swoiste wyzwanie dla całego Kościoła do „wyznawania wiary w Trójkę”, do tworzenia międzyludzkiej solidarności, która będzie obrazować komunię trynitarną. Fakt budowania takiej komunii we wspólnotach życia konsekrowanego będzie stanowić nie tylko wyzwanie dla reszty ludzi, ale także gwarancję możliwości przerastania różnic i konfliktów, jakie znaczą społeczne życie człowieka. Ostatecznie chodzi bowiem o wypełnienie przykazania miłości, które Chrystus nazwał nowym przykazaniem i dał dar Ducha, by to przykazanie było możliwe do wypełnienia w mocy tegoż Ducha (Rz 5, 5).

Braterska komunია w życiu konsekrowanym ma stanowić niejako oblicze doskonałości tegoż życia. Ukształtowanie takiego oblicza wspomnianej doskonałości możliwe będzie jednak dopiero pod warunkiem czerpania mocy Bożych ze Słowa Bożego oraz z sakramentów Eucharystii i pojednania, a także z życia modlitewnego, które szczególnie winno przywoływać Ducha jedności. „To właśnie On, Duch Święty, wprowadza duszę w komunię z Ojcem i z Jego Synem Jezusem Chrystusem (por. 1 J 1, 3), komunię, która jest źródłem życia braterskiego” (VC 42). Szczególnym wyrazem odzwierciedlenia doskonałości trynitarniej komunii w życiu konsekrowanym jest życie według rad ewangelicznych: czystości, ubóstwa i posłuszeństwa. Czystość jako wyraz życia oraz oddania się Bogu i ludziom niepodzielnym sercem „jest odblaskiem nieskończonej miłości łączącej Boskie Osoby w tajemniczej głębi życia trynitarnego; miłości, której Słowo Wcielone dało świadectwo aż po ofiarę z własnego życia; miłości, która «rozlana jest w sercach naszych przez Ducha Świętego» (Rz 5, 5), przynaglającego nas, byśmy odpowiedzieli na nią całkowitą miłością do Boga i do braci” (VC 21). Ubóstwo rozumiane jest jako wyraz uznania transcendentnej wartości Boga w stosunku do wszystkich innych wartości i naśladowanie Chrystusa w Jego ogołoceniu dla Ojca i ludzi, w czym jest uobecnione trynitarnie obdarowanie się Osób Boskich. Wreszcie naśladowanie Chrystusa posłusznego wskazuje na uległość synowską względem Ojca, która demaskuje posłuszeństwo niewolnicze, a jednocześnie ujawnia wewnątrztrynitarną obdarowującą miłość wzajemną Osób Bożych. Wyprowadzając z tego rozumowania konkluzję Jan Paweł II stwierdza: „Życie konsekrowane jest zatem powołane, aby nieustannie wzbogacać dar rad ewangelicznych miłością, coraz prawdziwszą i mocniejszą, przeżywaną w wymiarze trynitarnym: miłością do Chrystusa, która wzywa do zażyłej przyjaźni z Nim; miłością do Ducha Świętego, która usposabia duszę na przyjęcie Jego natchnień; miłością do Ojca – najgłębszego źródła i najwyższego celu życia konsekrowanego. W ten sposób staje się ono wyznaniem i zna-

kiem Trójcy Świętej, której tajemnica zostaje ukazana Kościołowi jako wzór i źródło wszelkich form chrześcijańskiego życia” (VC 21). Zrodzone na tym fundamencie braterskie życie we wspólnotach życia konsekrowanego ma znamię prawdziwego wyznawania wiary trynitarnej: Ojca, którego zbawczy plan zmierza do stworzenia jedności rodziny ludzkiej; Syna Wcielonego, który swym zbawczym dziełem prowadzi ludzkość ku pojednaniu z Bogiem i ze sobą, oraz Ducha Świętego, który jest zasadą jedności w Kościele i który wciąż działa przez powoływanie nowych rodzin i wspólnot życia konsekrowanego (por. VC 21).

Omawiany tu rys komunijnej doskonałości życia konsekrowanego na podobieństwo komunii Osób Bożych ma ogromne znaczenie dla życia Kościoła Chrystusowego. Jest bowiem z jednej strony wyrazem doskonałości życia samego Kościoła, a ze strony drugiej stymulatorem doskonałości trynitarnej komunii dla tegoż Kościoła. Wartość tej komunii jaśnieje także względem świata, który w swym rozdarciu może znaleźć natchnienie do budowania twórczej jedności rodziny ludzkiej. Dlatego: „Kościół powierza wspólnotom życia konsekrowanego szczególną troskę o wzrost duchowości komunii przede wszystkim wewnątrz nich samych, a następnie w łonie kościelnej wspólnoty i poza jej obrębem: mają ją szerzyć, nawiązując lub podejmując wciąż na nowo dialog miłości ze światem, zwłaszcza tam, gdzie toczą się dziś konflikty etniczne lub szaleje śmiertcionośna przemoc. Wspólnoty życia konsekrowanego są powołane, aby przez świadectwo swego życia ukazywać wartość chrześcijańskiego braterstwa i przemieniającą moc Dobrej Nowiny, która każe na wszystkich patrzeć jako na dzieci Boże i skłania do ofiarnej miłości do wszystkich, a zwłaszcza do najmniejszych. Wspólnoty te są miejscami nadziei i odkrywania ducha Błogostawieństw – miejscami, w których miłość, czerpiąca moc z modlitwy, źródła komunii, ma stawać się zasadą życia i źródłem radości” (VC 51).

III. TRYNITARNY RYS POŚLANNICTWA OSÓB KONSEKROWANYCH

Rozdział trzeci adhortacji otwiera następujące stwierdzenie: „Na podobieństwo Jezusa, umiłowanego Syna, «którego Ojciec poświęcił i posłał na świat» (J 10, 36), również ci, których Bóg powołuje, aby szli za Nim, zostają poświęceni i posłani na świat, by naśladować Jego przykład i kontynuować Jego misję. W ich wezwaniu jest zatem zawarte zadanie całkowitego poświęcenia się misji Chrystusa; więcej – pod działaniem Ducha Świętego, który jest źródłem każdego powołania i charyzmatu, samo życie konsekrowane staje się misją, tak jak było nią całe życie Jezusa” (VC 72).

Profesja rad ewangelicznych jest tu momentem kwalifikującym. To dzięki niej osoba konsekrowana wyzbywając się zwykłych więzów ze sprawami tego świata uzyskuje szczególną wolność, by oddać się całkowicie Chrystusowej misji, i to zarówno w Instytutach życia czynnego – apostołskiego, jak też kontemplacyjnego. Najważniejszym bowiem wymiarem tej misji nie są dzieła zewnętrzne, choć i one mogą stanowić o doskonałości danego Instytutu, ale uobecnianie Jezusa Chrystusa osobistym życiem. Można powiedzieć bowiem, że osiągnięcie coraz to doskonalszej tożsamości z Jezusem Chrystusem w życiu czyni osoby konsekrowane jakby znakami uobecnienia Go w świecie w Jego misji rewelatywno-zbawczej. Misyjny rys życia konsekrowanego winien też znaleźć swe potwierdzenie i swój owocny wyraz w życiu braterskim odnośnych wspólnot.

Cele życia misyjnego wytyczyła Boża Opatrzność. Historia święta jest miejscem, gdzie można odczytać zamysł tej Opatrzności sprowadzający się ostatecznie do dzieła pojednania i zbawienia ludzkości. Zamysł ten jest odwieczny, ale ma swe historyczne uwarunkowania, dlatego też trzeba najpierw „przeżyć głębokie doświadczenie Boga i uświadomić sobie wyzwania swojej epoki” z pomocą Ducha Świętego, by podjąć i właściwie wypełnić omawiane tu posłannictwo. Problemy i sprzeczności każdego czasu wymagają trudu zmierzającego do nadprzyrodzonego rozeznania znaków swego czasu, który bez obecności i działania Ducha Świętego nie będzie miał gwarancji pozostawania w prawdzie. Chodzi zresztą nie tylko o rozeznawanie znaków czasu, ale także o „wypracowanie nowych programów ewangelizacji dostosowanych do potrzeb dnia dzisiejszego” (VC 73).

Do warunków właściwego odczytywania posłannictwa i skuteczności jego wypełnienia należy też pozostawanie „w komunii i dialogu z innymi podmiotami tworzącymi Kościół” Osoby życia konsekrowanego, które ze swej istoty są powołane do życia bratersko-komunijnego, mogą w całym Kościele odegrać wielką rolę w kształtowaniu klimatu dialogu miłości, który stwarza podstawę dla uznania zróżnicowanych możliwości bycia i pełnienia posłannictwa Chrystusowego.

Do istotnych warunków owocnego pełnienia posłannictwa należy też zachowanie równowagi między życiem czynnym a kontemplacyjnym. Dotyczy to szczególnie Instytutów życia czynnego – apostołskiego. Winny one tak ukształtować swą duchowość, by we wszystkich sprawach widzieć i niejako doświadczać obecności Boga. Jako pewną regułę życia dla tych Instytutów proponuje Ojciec Święty Jan Paweł II zalecenie św. Grzegorza Wielkiego: „Trzeba jednak wiedzieć, że tak jak dobry przykład życia polega na tym, aby zdążało ono od czynnego do kontemplacyjnego, tak też dusza najczęściej zwraca się z pożytk-

kiem od życia kontemplacyjnego do czynnego, aby dzięki temu, co życie kontemplacyjne zapaliło w umyśle, doskonalsze stało się życie czynne. Potrzeba więc, abyśmy przechodzili od życia czynnego do kontemplacyjnego, niekiedy jednak od tego, co wewnątrznie oglądaliśmy w kontemplacji, lepiej przejść do życia czynnego” (VC 74).

Podstawą i sercem pełnionego posłannictwa winna być miłość na podobieństwo Chrystusa, który umył uczniom nogi (J 13, 1–5), który „nie przyszedł, aby Mu służono, lecz aby służyć” (Mt 20, 28), który przez Ducha swojego udziela miłości uzdalniającej do takiego miłowania jak umiłował nas Ojciec niebieski w Jezusie Chrystusie, do jakiego faktycznie skutecznie uzdolnił na przestrzeni historii Kościoła szczególnie wiele osób konsekrowanych (por. VC 22, 75). To dzięki takiej miłości, która objawiała się też życiem według rad ewangelicznych, dokonywało się dzieło ewangelizacji w przeszłości i powinno dokonywać się dziś. Pełnione tak posłannictwo winno być realizowane przez tzw. ewangelizację pierwszą, czyli tam, gdzie jeszcze Ewangelia nie dotarła. Rodzi się tu problem właściwej inkulturacji Ewangelii, który ze szczególną owocnością może być podejmowany i rozwiązywany przez Instytuty życia konsekrowanego. W duchu tej miłości należy też prowadzić nową ewangelizację tam, gdzie już dokonano dzieła ewangelizacji, ale uległo ono osłabieniu albo zanikowi. Duch Święty, który powołuje do życia konsekrowanego i uzdalnia do rozeznawania znaków czasu oraz dawania właściwej odpowiedzi wyzwaniom współczesnego świata, winien ustawicznie być Przewodnikiem także na tej drodze.

Do misji osób konsekrowanych należą też szczególne pola zaangażowania: miłość względem ubogich i promocja sprawiedliwości, opieka nad chorymi, twórcza obecność na polu edukacji, kultury, środków społecznego przekazu i dialogu ekumenicznego (por. VC 25, 76–83, 96–103). Obecność osób konsekrowanych przez profesję rad ewangelicznych: czystości, ubóstwa i posłuszeństwa, na wymienionych polach ludzkiego życia, ma charakter profetyczny. „Ten charakter prorocki jest wpisany w naturę życia konsekrowanego jako takiego, ponieważ wynika z typowego dlań radykalizmu w naśladowaniu Chrystusa i z jego poświęcenia się misji. Sobór Watykański II uznał rolę życia konsekrowanego jako znaku, która wyraża się przez prorockie świadectwo pierwszeństwa Boga i ewangelicznych wartości w życiu chrześcijanina. Na mocy tego prymatu nie można niczego postawić ponad osobistą miłością do Chrystusa i do ubogich, w których On żyje” (VC 84). Ojciec Święty przypomina następnie, że w patrystycznej tradycji postać proroka Eliasza była uważana za wzorcową dla tego wyrazu posłannictwa osób konsekrowanych. Jak Eliasz, oddany szczególnej zażyłości z Bogiem, wstawiał się za innymi i był rzecznikiem woli Boga w obronie Bożych praw i praw ubogich, tak też w dziejach Kościoła wiele osób

konsekrowanych, wiedzionych Duchem Świętym, przekazywało Boże orędzie także do pasterzy Kościoła. Pełnione dziś przez osoby konsekrowane posłannictwo nie może pominąć tego proroczego wyzwania i winno zarówno objawiać Bożą wolę w głoszeniu prawdy i dobra, jak też w demaskowaniu zakłamania i grzechu, w demaskowaniu zła zawartego w redukowaniu wszystkiego do świata stworzonego i czasowego, w swoistym zniewoleniu do wartości tego świata. Właśnie ewangeliczne rady: czystości, ubóstwa i posłuszeństwa dają osobom konsekrowanym szczególny tytuł do tego, by być zarówno wyrzutem dla tych, którzy dali się zniewolić takim redukcjonistycznym podejściem do świata wartości, jak też dowodem możliwości otwarcia się człowieka na świat wartości wiecznych i życia na miarę powołania człowieka do udziału w tych wartościach. Ślub czystości wskazuje, że człowiek nie musi podlegać przymusowi natury w dziedzinie seksu, że jest w nim osobowa podstawa do pokonywania tego przymusu, do transcendowania natury; że jest łaska Boża, która zapewnia osiągnięcie takiej wolności. Ślub ubóstwa stanowi też wyzwanie dla tego stylu postaw i życia, które wikłają człowieka w materialistyczną niewolę posiadania i dowodzi, że sens życia osiąga się bardziej przez bycie niż posiadanie. Wreszcie ślub posłuszeństwa demaskuje zakłamaną wolność, która nie chce odwoływać się do prawdy i ostatecznie prowadzi ku największemu zniewoleniu (por. VC 86–92). Osoby konsekrowane wierne swej tożsamości i swemu posłannictwu, prowadzące „życie duchowe, rozumiane jako życie w Chrystusie, życie według Ducha Świętego” (VC 93) rzeczywiście osiągają cel powołania do doskonałości i świętości życia, jak też są prawdziwym wyzwaniem a jednocześnie wsparciem dla wszystkich innych, także powołanych do tego celu, ale żyjących w innych stanach życia w Kościele i w świecie.

Kolegialne Ciało Kościoła, jakim jest Synod Biskupów, podjęło już problematykę wszystkich stanów, które współstanowią Kościół Chrystusowy i owoce tych obrad znalazły swój finał w posynodalnych adhortacjach apostoelskich: *Christifideles laici*, *Pastores dabo vobis* i *Vita consecrata*. Każda z tych adhortacji zawiera wielkie bogactwo nauki Kościoła dotyczące poszczególnych stanów życia w Kościele i w świecie, które obok wspólnych zaleceń dla wszystkich stanów życia podejmują te, które charakteryzują poszczególne stany. Adhortacja *Vita consecrata* dopełnia naukę Soboru Watykańskiego II dotyczącą życia konsekrowanego. Jest jej kontynuacją, ale też aktualizacją na miarę potrzeb życia konsekrowanego na dziś. Jej szczególna wymowa wiąże się niewątpliwie z opracowanym tu tematem Tajemnicy Trójcy Przenajświętszej w odniesieniu do życia konsekrowanego, jak też w podkreślaniu eklezjalnego wymiaru tego życia. Rys trynitarny trzeba uznać za fundamentalny, choć jego właściwa czytelność dokonuje się zawsze w Kościele. Dotyczy to zarówno rozumienia

Tajemnicy Trójcy Świętej jako źródła życia konsekrowanego oraz jako wzoru jego doskonałości i źródła jego posłannictwa.

Ojciec Święty zauważa jednak, że ten trynitarny charakter życia konsekrowanego, jak też jego inne wymiary, dopiero wtedy będą mogły być rzeczywistością, kiedy będą budowane przez dobrą formację i to zarówno początkową, jak i stałą. Ta pierwsza ma za cel takie przygotowanie kandydatów do życia konsekrowanego, by kierowani Duchem Świętym byli zdolni oddać się całkowicie Bogu w naśladowaniu Chrystusa i pełnieniu Jego misji. Formacja ta winna dotyczyć integralnie pojmowanego człowieczeństwa, jego wymiaru naturalnego i nadprzyrodzonego; powinna obejmować życie osobowe, kulturowe, duchowe oraz duszpasterskie i to zarówno w aspekcie psychologicznym, jak teologicznym. Postulat ten składa też zapotrzebowanie na właściwe przygotowanie formatek i formatorów do takiego życia. Położone fundamenty życia konsekrowanego przez taką formację winny znaleźć swe dopełnienie w formacji stałej, czyli permanentnej. „Na żadnym etapie życia nie można uznać, że osiągnęło się taką pewność i gorliwość, iż nie trzeba już się szczególnie troszczyć o zachowanie wierności; nigdy też człowiek nie osiąga takiego wieku, w którym może uznać, że zakończył się proces jego dojrzewania” (VC 69; por. 64–68).

Adhortacja kończy się modlitwą do Trójcy Przenajświętszej i prośbą do Najświętszej Maryi Panny: „Przenajświętsza Trójco, błogosławiona i błogosławiąca, napełnij błogosławieństwem swoich synów i córki, których powołałaś, aby wyznawali wielkość Twojej miłości, Twojej miłosiernej dobroci i Twojego Piękna [...] O to Cię [Maryjo] prosimy, aby we wszystkich i we wszystkim został otoczony chwałą, błogosławieństwem i miłością Najwyższy Władca wszystkich rzeczy, którym jest Ojciec, Syn i Duch Święty” (VC 12).

IL MISTERO DELLA TRINITÀ E LA VITA CONSACRATA
SECONDO L'ESORTAZIONE APOSTOLICA POSTSINODALE
DI GIOVANNI PAOLO II *VITA CONSECRATA*

S o m m a r i o

L'esortazione di Giovanni Paolo II *Vita consecrata* esplicitamente colloca la vita consacrata nel mistero della Trinità. In certo senso lo conferma anche la struttura del documento condiviso in tre capitoli.

L'autore svolge il suo argomento presentando che il mistero trinitario è fonte, modello ed ispirazione della vita secondo i consigli evangelici in varie forme organizzative. La vita consacrata, che proviene da Padre tramite il Figlio nella forza dello Spirito, deve giungere alla perfetta somiglianza al Cristo. L'influsso dello Spirito si manifesta nella contemplazione da quale scaturisce l'attività apostolica delle persone consacrate. Così la vita consacrata ha un dimensione trinitario e diventa un modello della vita comunitaria della Chiesa.

Riassunto da p. Marek Chmielewski